

Fra: Svein Lund (sveilund@online.no)

Sendt: 14.05.2020 11:21:48

Til: Kautokeino kommune

Kopi: Hans Isak Olsen; Sindre Murud; styret-avjovarri@naturvernforbundet.no; Dagmar Hagen

Emne: Biedjovággi

Vedlegg: tilbakenatur.doc

Til Guovdageaidnu kommune

Vi viser til vårt brev av 14.03.2020 om hva som vil skje med gruveområdet i Biedjovággi.

<https://naturvernforbundet.no/finnmark/gruvedrift/hva-skjer-med-biedjovaggi-article40238-2023.html>

I dag har det gått to måneder, og vi har fått svar fra FeFo og fra Miljødirektoratet. Derimot har vi ikke fått noe svar fra Guovdageaidnu kommune. Vi har i dag sendt innlegg til aviser, der vi gjengir hovedinnholdet i svarene vi har fått. Vi håper at vi nå snart får et svar fra kommunen og at dere vil følge opp FeFo si konstruktive innstilling i saka.

Vi er når som helst klare til å stille opp med mer dokumentasjon og synspunkter i saka. Vi viser forøvrig til bildesamlinga fra Guovdageainnu meahcceguovddáš: <http://meahcci.info/geo/biedjo-n.htm> og foredrag om restaurering:

<https://naturvernforbundet.no/finnmark/gruvedrift/odelag-natur-ma-restaureres-article40013-2023.html>

Med hilsen

Naturvernforbundet i Ávjovárri

Svein Lund

leder

og

Naturen til låns – eller bruk og kast?

Skal vi låne av naturen eller skal vi bruke den opp? Finnmarksvidda er av mange omtalt som "Europas siste villmark".

Ikke fordi naturen ikke er brukt, men fordi den er brukt uten å forbruke den. Slik er det ikke lenger i vår tid.

Naturinngrepa er atskillig større, det blir bygd veier, kraftanlegg og gruver. Dette vil aldri forsvinne av seg sjøl som fortidas gammer og vandringsstier. Likevel kan mye gjøres for å redusere virkningene av inngrepa, både når de blir gjort og når anlegga ikke lenger tjener den hensikten de var bygd for. Vi har naturen til låns, og vi skal levere tilbake.

I Biedjovággi på Finnmarksvidda blei det på 1950-tallet funnet kobbermalm. Reindriften og utmarkshøsting måtte vike for store maskiner og trua på rikdom og arbeidsplasser. Det blei bygd 3 mil ny vei og i løpet av to driftsperioder fram til 1991 blei det sprengt ut to underjordsgruver og et titall større og mindre dagbrudd. Det blei laga kunstige dammer for forurensa avløpsvann og avgangsmasse og bygd opp kunstige fjell av sprengt gråberg. Finnmarksviddas største bygg blei reist for å huse oppredningsanlegg, verksted og hybler for gruvearbeiderne.

Da kobberprisen falt på verdensmarkedet og ingen lenger fant det profittabelt å drive gruva, blei bygninga sprengt og restene fylt i gruvegangene, dagbrudda fylt med avgangsmasse og vann og de skarpe kantene blei jevna ut. Så blei det gjort et minieksperiment med revegetering på kanskje en promille av arealet, før ruinlandskapet blei overlatt til seg sjøl.

Da et svensk selskap ville ta ut siste rester av kobber og gull, blei de avvist av Guovdageaidnu kommunestyre, som seinere i arealplanen vedtok tilbakeføring fra industriområde til naturområde (LNFR). Men slik tilbakeføring kan ikke bare gjøres på papiret, den må også gjøres i praksis. Og hvor blir det av den? Naturvernforbundet i Ávjovárri har stilt spørsmål til lokalpolitikerne så seint som i valgkampen 2019. Da var alle parti enige om at noe må gjøres, med unntak av lista som seinere fikk ordføreren. Vi inviterte en ekspert på revegetering etter naturinngrep, men ingen kommunepolitikere møtte. Vi skreiv i mars 2020 brev til kommunen, FeFo og Miljødirektoratet og spurte hvem som tar ansvaret. Vi har fått svar fra de to siste.

De som mest ønsker at noe blir gjort er grunneieren FeFo:

"FeFo har overfor Miljødirektoratet tidligere gitt uttrykk for at opprydding her må være et statlig ansvar, og har ikke endret synspunkt på det. Det er naturlig at kommunen og andre aktører som Naturvernforbundet følger opp saken overfor Miljødirektoratet, samtidig som FeFo som grunneier også følger prosessen tett."

Miljødirektoratet svar er derimot den totale ansvarsfraskrivning: *"Miljødirektoratet er i gang med en vurdering av ansvarsforhold vedrørende avrenning fra områder der det har vært drevet gruvedrift på "statens mineraler" ... Gjennomføring av tiltak i slike områder er krevende da det ikke er rett fram å peke på hvem som kan ansees som ansvarlig. Det må også gjøres en vurdering av omfanget av en eventuell tilbakeføring og vurdering av tiltakets kostnader opp mot nytten ved gjennomføring av tiltaket."*

Det er imidlertid ikke noe som tilsier at området med nedlagt gruvevirksomhet etter Bidjovagge gruver er betydelig forurenset, da tidligere overvåking viser at avrenningen fra området er beskjeden. Naturen i området hvor det tidligere ble drevet gruvedrift er, og vil være, preget av

gruvedriften. Da gruvedriften ble avvirket ble det ikke vurdert å stille krav om restaurering av området."

Vi sier oss her helt enige med FeFo. Dette er et statlig ansvar. Kommunen skal ikke betale, men må presse staten til å ta ansvaret. Derfor etterlyser vi et svar: Er kommunen her enig med FeFo eller med Miljødirektoratet? Skal Biedjovággi tilbake til naturen eller skal det fortsatt være ruinlandskap?

Biedjovággi er ikke eneste mineraluttaket som har vært gjort på vidda. Etter mislykka uttak av "masikvartsitt" står det ved Adjet to mil sørvest for Guovdageaidnu fortsatt maskiner og utstyr og rustur. Ingen blir stilt til ansvar.

Tilsvarende finner vi skrap og giftig avrenning etter tidligere tiders gruvedrift over hele landet. I stedet for å rydde opp etter gamle synder, planlegges nye inngrep og forgiftninger uten ansvar, bl.a. i Repparfjorden.

Nå pågår det uopprettelige naturraseringer rundt om i Norge, for å produsere såkalt grønn vindkraft. Dette "eventyret" skal vare i maksimum 15–20 år, da vil flere tusen kvadratkilometer være et ruinområde. Vi forventer at myndighetene lokalt og sentralt tar et ansvar. Vi har naturen til låns og våre etterkommere trenger en intakt og ikke en ruinert natur.

Naturvernforbundet i Ávjovárri
Svein Lund

leder

Naturen til låns – eller bruk og kast?

Skal vi låne av naturen eller skal vi bruke den opp? Finnmarksvidda er av mange omtalt som "Europas siste villmark". Ikke fordi naturen ikke er brukt, men fordi den er brukt uten å forbruke den. Slik er det ikke lenger i vår tid. Naturinngrepa er atskillig større, det blir bygd veier, kraftanlegg og gruver. Dette vil aldri forsvinne av seg sjøl som fortidas gammer og vandringsstier. Likevel kan mye gjøres for å redusere virkningene av inngrepa, både når de blir gjort og når anlegga ikke lenger tjener den hensikten de var bygd for. Vi har naturen til låns, og vi skal levere tilbake.

I Biedjovággi på Finnmarksvidda blei det på 1950-tallet funnet kobbermalm. Reindrif og utmarkshøsting måtte vike for store maskiner og trua på rikdom og arbeidsplasser. Det blei bygd 3 mil ny vei og i løpet av to driftsperioder fram til 1991 blei det sprengt ut to underjordsgruver og et titall større og mindre dagbrudd. Det blei laga kunstige dammer for forurensa avløpsvann og avgangsmasse og bygd opp kunstige fjell av sprengt gråberg. Finnmarksviddas største bygg blei reist for å huse oppredningsanlegg, verksted og hybler for gruvearbeidere.

Da kobberprisen falt på verdensmarkedet og ingen lenger fant det profittabelt å drive gruva, blei bygninga sprengt og restene fyllt i gruvegangene, dagbrudda fyllt med avgangsmasse og vann og de skarpe kantene blei jevna ut. Så blei det gjort et minieksperiment med revegetering på kanskje en promille av arealet, før ruinlandskapet blei overlatt til seg sjøl.

Da et svensk selskap ville ta ut siste rester av kobber og gull, blei de avvist av Guovdageaidnu kommunestyre, som seinere i arealplanen vedtok tilbakeføring fra industriområde til naturområde (LNFR). Men slik tilbakeføring kan ikke bare gjøres på papiret, den må også gjøres i praksis. Og hvor blir det av den? Naturvernforbundet i Ávjovárri har stilt spørsmål til lokalpolitikerne så seint som i valgkampen 2019. Da var alle parti enige om at noe må gjøres, med unntak av lista som seinere fikk ordføreren. Vi inviterte en ekspert på revegetering etter naturinngrep, men ingen kommunepolitikere møtte. Vi skreiv i mars 2020 brev til kommunen, FeFo og Miljødirektoratet og spurte hvem som tar ansvaret. Vi har fått svar fra de to siste.

De som mest ønsker at noe blir gjort er grunneieren FeFo:

"FeFo har overfor Miljødirektoratet tidligere gitt uttrykk for at opprydding her må være et statlig ansvar, og har ikke endret synspunkt på det. Det er naturlig at kommunen og andre aktører som Naturvernforbundet følger opp saken overfor Miljødirektoratet, samtidig som FeFo som grunneier også følger prosessen tett."

Miljødirektoratet svar er derimot den totale ansvarsfraskrivning: *"Miljødirektoratet er i gang med en vurdering av ansvarsforhold vedrørende avrenning fra områder der det har vært drevet gruvedrift på "statens mineraler" ... Gjennomføring av tiltak i slike områder er krevende da det ikke er rett fram å peke på hvem som kan ansees som ansvarlig. Det må også gjøres en vurdering av omfanget av en eventuell tilbakeføring og vurdering av tiltakets kostnader opp mot nytten ved gjennomføring av tiltaket."*

Det er imidlertid ikke noe som tilsier at området med nedlagt gruvevirksomhet etter Bidjovagge gruver er betydelig forurenset, da tidligere overvåking viser at avrenningen fra området er beskjedent. Naturen i området hvor det tidligere ble drevet gruvedrift er, og vil være, preget av

gruvedriften. Da gruvedriften ble avvirket ble det ikke vurdert å stille krav om restaurering av

området."

Vi sier oss her helt enige med FeFo. Dette er et statlig ansvar. Kommunen skal ikke betale, men må presse staten til å ta ansvaret. Derfor etterlyser vi et svar: Er kommunen her enig med FeFo eller med Miljødirektoratet? Skal Biedjovággi tilbake til naturen eller skal det fortsatt være ruinlandskap?

Biedjovággi er ikke eneste mineraluttaket som har vært gjort på vidda. Etter mislykka uttak av "masikvartsitt" står det ved Adjet to mil sørvest for Guovdageaidnu fortsatt maskiner og utstyr og rustur. Ingen blir stilt til ansvar.

Tilsvarende finner vi skrap og giftig avrenning etter tidligere tiders gruvedrift over hele landet. I stedet for å rydde opp etter gamle synder, planlegges nye inngrep og forgiftninger uten ansvar, bl.a. i Repparfjorden.

Nå pågår det uopprettelige naturraseringer rundt om i Norge, for å produsere såkalt grønn vindkraft. Dette "eventyret" skal vare i maksimum 15–20 år, da vil flere tusen kvadratkilometer være et ruinområde. Vi forventer at myndighetene lokalt og sentralt tar et ansvar. Vi har naturen til låns og våre etterkommere trenger en intakt og ikke en ruinert natur.

Naturvernforbundet i Ávjovárri
Svein Lund

leder